

El paradís perdut

L'Obra Social i Cultural de Sa Nostra perd més de dos terços del seu pressupost en set anys

Potser els humans tendim a idealitzar el passat. Però quan es tracta de parlar del passat de l'Obra Social i Cultural de la que fou la caixa de les Illes per antonomàsia, anomenada de manera molt il·lustrativa Sa Nostra, la idealització és més que pertinent si es compara amb la migrada i trista realitat actual, la qual es projecta cap a un futur ple de dubtes.

L'única caixa d'estalvis que queda a Balears, la de Pollença, anomenada Colonya –pel fundador: Guillem Cifre de Colonya– manté la seva Obra amb un pressupost creixent, però amb dades absolutes tan petites –d'acord amb la magnitud de l'entitat– que no es poden comparar gens ni mica amb les xifres –i l'impacte social– que tenia la de Sa Nostra.

Obra de Sa Nostra. La Caixa de Balears Sa Nostra era una referència en les activitats educatives, culturals i de solidaritat social a les Illes, però la crisi, a més de la seva fusió amb les altres entitats financeres que formaren el Banc Mare Nostrum (BMN), ha fet que la realitat de la seva Obra Social i Cultural hagi canviat radicalment. Un canvi marcat per la baixada, enorme, dels recursos econòmics, la qual cosa ha portat els responsables a intentar mantenir l'equilibri entre els diversos eixos d'actuació però que, en conjunt, ha comportat una minva molt important d'allò que tradicionalment Sa Nostra retornava a la societat balear a través de la seva Obra.

Enguany, el pressupost de BMN per a l'Obra Social i Cultural de Sa Nostra és

CENTRE CULTURAL SA NOSTRA

Façana del Centre de Cultura de Sa Nostra, situat al nucli històric de Palma, parcialment llogat per obtenir-ne rendiments.

de poc més de 2 milions d'euros (2,06, per ser exactes), una xifra que, en ser comparada amb la que hi dedicava el 2006, quasi nou milions (8,9), dóna el to exacte de les renúncies a què ha hagut de fer front. “És cert, patim una baixada molt significativa dels nostres recursos”, confessen les fonts consultades a l'Obra de Sa Nostra. “Es tracta d'una reducció del pressupost que evidentment se situa molt per sota de les xifres de les quals havíem gaudit en el passat”, reconeixen,

fent memòria de quan l'Obra Social i Cultural de la Caixa de Balears era una referència importantíssima per a la societat balear en tots els àmbits en què actuava. Només un exemple: el Centre de Recerca Econòmica, que publicava trimestralment l'estat exacte de l'economia de les Illes, i que funcionava gràcies als recursos que aportava Sa Nostra a un conveni signat entre l'entitat i la Universitat de les Illes Balears, des de l'any passat ha deixat d'existir. Es va

perdre així la més important informació de l'anàlisi econòmica que existia a l'arxipèlag.

Malgrat que les fonts consultades a l'Obra de Sa Nostra intenten fugir de parlar d'allò que s'ha deixat de fer, i s'estimen més posar l'esment en allò que intenta continuar fent, és evident que una disminució de pressupost tan brutal s'ha notat dramàticament.

La reducció afecta tots els àmbits de l'Obra començant per la plantilla de treballadors mateixa. Així anuncià que passaria el president de Sa Nostra, Fernando Alzamora quan explicà als mitjans de comunicació que el pressupost de 2011, que havia estat de 6,8 milions, per a 2012 es reduiria a 3,5 milions –segons les fonts de l'Obra consultades fou en realitat de 5,6–, la qual cosa no permetria mantenir tots els treballadors: 20 dels 24 havien de deixar l'entitat, fos per acomiadament o baixes incentivades.

D'altra banda, i segons va fer públic en el seu moment Alzamora, part del patrimoni del qual disposava l'Obra –solars, edificis, art...– s'havia previst que s'intentés vendre o llogar, al mateix temps que, per a abaratir costos, els centres de cultura de Palma, Maó i de Vila d'Eivissa es gestionarien d'una forma diferent. Les fonts amb les quals ha parlat aquest setmanari hi insisteixen: “Mantenim el Centre de Cultura [a Palma] obert, així com també els de Maó i d'Eivissa gràcies a convenis de col·laboració amb –respectivament– l'ajuntament [de la capital menorquina] i el Consell [eivissenc]”.

L'Obra intenta obtenir diners a través del lloguer del Centre de Palma, que ara acull una exposició de fons del Museu de Mallorca de forma permanent, fins que s'acabin les obres de reforma a la seu original. En bescanvi, l'Obra rep del Govern balear una quantitat de doblers l'any que una font coneixedora de l'assumpte, aliena a Sa Nostra i a l'executiu, avalua per a aquest setmanari com a “molt important” amb relació al pressupost de l'Obra. Tanmateix, les fonts referides de l'entitat asseguren que “les aportacions econòmiques d'aquest tipus” de convenis “són escassament significatives sobre el pressupost general; més aviat, el que té de bo per a nosaltres és que ens

Difícil futur per a Sa Nostra i la seva Obra

L'Obra Social i Cultural pertany a Sa Nostra i no a BMN. Però qui en marca el pressupost és el banc. La central de Madrid, per ser més exactes. Allà on es prenen totes les decisions importants. El paper efectiu de Sa Nostra dins de BMN és molt poc important. Quan s'anuncià la integració, es va dir públicament que el percentatge que tindria Sa Nostra del banc seria del 13% i que “aspirava” a tenir el 20% quan tot el procés –de coneixement de la realitat de cada entitat que en forma part i la consegüent distribució final de percentatges– estigués acabat. El procés ha acabat i la quota resultant, de Sa Nostra a BMN, és del 2,35%, segons destapà *Ara de Balears*. Una informació que cap més mitjà ha publicat. Una realitat insuficient, la de Sa Nostra, que omple de dubtes el futur. A l'última assemblea general –el passat juny, segons narra exclusivament el mateix diari citat–, es produïren moments de tensió quan dos representants –dels impositors i dels treballadors– exigiren la dimissió del president de l'entitat, Fernando Alzamora, i del director, Pau Dols, justament per posar en perill, entre d'altres coses, el futur de l'Obra. Els crítics parlaren –segons el rotatiu referit– de “saqueig” de Sa Nostra i de “molt mala gestió” com ho provaria la pèrdua de 50 milions en una obscura operació immobiliària a Miami.

Segons Alzamora, part del patrimoni de què disposava l'Obra s'havia previst que s'intentés vendre o llogar

permet fer, per exemple, exposicions compartint les despeses, mentre que, si no fos així, ho hauríem d'assumir tot nosaltres i seria molt més difícil”.

El que no amaguen les informacions recollides a l'entitat és “l'evidència” de l'enorme retallada de pressupost i les “dificultats” de gestió que impliquen. Això sí, la minva de diners la imputen “a la crisi” i no a la integració –vegeu requadre– de Sa Nostra a BMN. Malgrat la versió que donen aquestes fonts, des que l'antiga caixa forma part del nou banc, té una situació molt complicada que omple de dubtes el futur de l'Obra.

Colonya. Mentre que la reducció dels fons que BMN destina a l'Obra Social i Cultural de Sa Nostra és enorme –més dos terços en set anys–, la Caixa d'Estalvis de Pollença Colonya augmenta el seu. Poc, en números absoluts, perquè només són 44.000 euros –de 256.000 a 300.000 euros–, en el mateix període, però continua creixent. El cas de Colonya és gairebé

únic. Amb la caixa d'Ontinyent formen el duet que s'ha salvat de la foguera que van representar els processos de fusió a través dels quals les antigues caixes d'estalvis s'anaren convertint en bancs. Colonya i Ontinyent resistiren. Les úniques que queden.

Colonya, orgullosa de la seva diferència i petita magnitud, ha convertit la seva Obra Social i Cultural en la Fundació Guillem Cifre de Colonya –nom del fundador–, la qual té tres àrees d'activitat: cultural, esportiva i social-assistencial. Malgrat la seva modesta magnitud pressupostària, la fundació és molt activa en el patrocini de la cultura i de l'esport de base –especialment a la seva àrea geogràfica d'actuació primordial: el municipi de Pollença– i amb les ajudes a les entitats –d'àmbit mallorquí balear– que es dediquen a la solidaritat amb les persones menys afavorides. I, especialment, és una referència en tot el que és l'anomenada Banca Ètica.

Miquel Payeras